

1 Inledning

Idag blir individer kallade för invandrare oavsett om de är födda i Sverige eller inte, det räcker med att de ser annorlunda ut än vad en typiskt västerländsk person gör så blir de kallade för invandrare. Det finns en motsättning för en s.k. andra generationens invandrare, hon/han ska både integrera sig i det svenska samhället och dels anpassa sig till sin hemkultur, som oftast råder i hemmet.

Denna motsättning leder till frågor om individens identitet, tankar och upplevelser. Många upplever en klyfta mellan den egna kulturen och den svenska kulturen och lever i ambivalens. Att leva i ambivalens, ger en identitetsförvirring och kan medföra ett stigma för livet. Man strävar efter frihet och utveckling samtidigt som man får motgång från båda parterna. Som andra generationens invandrare blir man uppfostrad av två olika kulturer eller fler, det gäller att anpassa sig, men frågan är vad det är man ska anpassa sig efter när man växer upp med olika kulturer och levnadssätt?

Detta problem är viktigt att fördjupa sig kring och lyfta fram då vi tror att ju mer kunskap vi kan få om denna motsättning, desto större möjligheter bör klyftan mellan personer med invandrarbakgrund och svenskar förebyggas. Vi syftar på integrationssvårigheter, samhörighetssvårigheter och kulturkrock som kan vara en påfrestning för vissa personer med invandrarbakgrund som inte har lätt att anpassa sig till den rådande kulturen. I denna uppsats utgår vi främst från individnivå, alltså hur personen i sig upplever sin identitet respektive situation och hur hon hanterar den. Vi kommer även att se till samhällsstrukturen utifrån individsamhället och på vilket sätt invandrartäta områden påverkar identitetsutvecklingen.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att belysa problematiken som kan uppstå med att försöka anpassa sig till olika kulturer i det svenska samhället, samt att fördjupa förståelsen kring den problematik som är ett faktiskt problem i dagens samhälle. Uppsatsens fokus kommer att ligga på identitet och problematiken med att ha olika kulturer att anpassa sig efter. Vi kommer även att lägga fokus på kvinnans/tjejens situation och jämföra lite med en mans/killes situation.

Vår frågeställning lyder följande: På vilket sätt skapar individen sin identitet mellan olika kulturer? Och på vilket sätt utvecklas ett samspel mellan etnisk ursprung liksom tillhörighet till en rådande kultur? Skiljer situationen sig beroende på kön?

2 Bakgrund

Vi lever i hemmets traditionella normer fram tills vi börjar i förskola. Redan där utvidgas vår primära socialisation och våra signifikanta andra blir fler. Vi blir nu uppfostrade av förskolepersonal samt internaliserar andra barns beteenden, vanor och dagisets skrivna och oskrivna regler. Efter åtta timmar i förskolan, beger vi oss tillbaka till våra andra signifikanta, familjen. Familjen som kanske lever med helt andra regler och har en helt annan kultur med andra seder och bruk än majoriteten i samhället. Redan där börjar vi socialisera oss till det svenska samhället samt den svenskfödda populationen. Det vill säga, de normer som invandrarföräldrarna fört med sig, transfereras på barnen i familjen som då förs vidare från generation till generation. Normerna i hemmet kan skilja sig stort från normerna i förskolan och därför kan det medföra svårigheter i att integrera och att anpassa sig till förskolans normer. Redan här börjar det som vi idag kallar för kulturkrock och fortsätter successivt att utvecklas, om man inte lär sig att hitta en balans mellan den traditionella familjen och det svenska samhället. Många i den svenskfödda populationen har en förutfattad mening om invandrare, då de jämför den svenska kulturen med de andra kulturerna och anser att invandrare besitter brister i deras grundläggande normer i jämförande med den svenska kulturen. (Osman, 2006:57) Det vill säga individer idag ser negativt på *det* de inte känner igen, det som inte liknar dem själva och sin kultur. Det uppstår ett stort samhällsproblem då vi skapar fördomar gentemot andra individer och deras kulturer. Det är genom denna rådande "främlingsfientlighet", som termerna "Vi" och "Dem" uppstår.

"I skolvärlden, i massmedier, i vardagslivet och i största allmänhet finns en separation mellan svenskar och invandrare, mellan Vi och De, inbyggd nästan som en självklarhet. Var kommer du ifrån? Längtar du hem? Detta är frågor som invandrarna i Sverige, och deras barn, är vana vid att svara på." (Molina I, 2006:183)

Ska barn som kommit hit när de var fyra år gamla eller till och med kanske är födda här behöva svara på dessa frågor? Redan här upplever barnet en förvirring ifrån samhällets part. *"Är inte hemma den plats där jag bor, där jag föddes och växer upp?"* (ibid, 2006:183)

Vi anser att mycket av den kulturkrock och förvirring som kan uppstå bland individer kan ha orsaken i att många invandrarfamiljer bor idag i invandratäta områden. När de först kommer in i landet, hamnar de oftast i segregerade områden. Invånarna i segregerade bostadsområden segregeras ytterligare, då allt fler svenskar väljer att flytta ut då fler invandrare flyttar in. Det är en ytterligare bidragande faktor till bostadssegregeringen. När invandrare utgör ca 25 – 30 % av befolkningen i ett bostadsområde, det är då svenskarna börjar flytta ut. När invandrarna

sedan överstiger 50 % lämnar i princip alla som har möjlighet (oavsett etnisk bakgrund) området. (Sernhede, 2007:45)

2.1 Definitionen av begreppet invandrare

Carl Dahlström ger i sin avhandling *Nästan välkomna* en bild av invandringen som vi fann intressant. När den stora invandringen skedde i Sverige under 1960-talet såg situationen för utlandsfödda annorlunda ut på den svenska arbetsmarknaden. Eftersom Sverige behövde arbetskraft valde många människor från södra Europa att starta ett nytt liv i ett nytt land. På den tiden hade de utlandsfödda i genomsnitt högre inkomster och högre sysselsättningsgrad, än de inrikesfödda. Men under årens lopp kom utsikterna för många utrikesfödda att förändras. Sverige drabbades av inflation, vilket ledde till att landet fick en sämre ekonomi, fler arbetslösa och sämre arbetsmöjligheter, inte minst för utrikesfödda. Den första stora förändringen kom i början av 1970-talet, vilket ledde till att även andra generationsinvandrare fick svårigheter att komma in på kvalificerade arbetsplatser (www.pol.gu.se).

I Sverige existerar inte någon officiell definition av ordet ”invandrare”. SCB (Statistiska Centralbyrån) har använt sig av beteckningen ”personer med utländsk bakgrund” i sina dokument.

Begreppet invandrare är i högsta grad omdiskuterat i en rapport från kulturdepartementet *Begreppet invandare* (Ds 2000:48). Här har ett antal utredare fått till uppgift att förslå och vägleda myndigheterna i denna språkfråga. Utredningen kommer till det helt logiska resultatet att bara de som är invandrade skall benämnas invandrare. Ingen som är född i Sverige skall följaktligen kallas invandrare (Sernhede 2002:21).

Integrationsverket menar att begreppet ”invandrare” endast bör användas när det gäller personer som själva har invandrat, det vill säga som själva flyttat till Sverige och folkbokförts här. Denna definition behöver vi för att visa på olika tolkningar av begreppet och klargöra för er hur vi kommer att använda oss av begreppet och vad vi menar med invandrare eller personer med invandrarbakgrund. Idag är det svårt att veta vilket begrepp som är mest lämpligt att använda i och med att begreppen kan misstolkas och missförstås av vissa. Vi kommer i vår uppsats att kalla föräldrarna för invandrare eftersom det är dem som har vandrat in i det nya landet, och deras barn för personer med invandrarbakgrund eftersom de kom hit som barn, eller är födda i Sverige.

3 Metod

3.1 Kvalitativ metod

Patrik Aspers tar upp i sin bok, *Etnografiska metoder 2007*, vad mellanmänsklig metod innebär och menar att olika typer av metoder ger olika svar exempelvis metoder såsom intervjuer eller observationer (Aspers, 2007:12). Intervjuer har länge använts inom humanistiska och samhällsvetenskapliga discipliner. Aspers menar att kvalitativa intervjuer kännetecknas som en samtalsrelation där forskaren förstår den eller dem som hon samtalar med. I grunden innebär samtal för forskaren att vara i kontakt med fältet för att skapa det empiriska materialet. (Aspers, 2007:133)

Liksom Aspers menar Kvale att samtalet mellan forskaren och intervjupersonen är en grundläggande form för den kvalitativa metoden, då man talar, svarar och ställer frågor till varandra och genom detta lär man känna varandras erfarenheter och känslor. Det kan leda till att man kan komma så djupt att man lär känna informantens värld som hon/han lever i. Med kvalitativ forskningsmetod bygger man upp en slags kunskap som rör sig om ett samspel mellan intervjupersonen och forskaren där man diskuterar ett gemensamt intresse och har ett utbyte av synpunkter med varandra (Kvale,1997;13ff).

Vi har valt att utföra en kvalitativ studie då vårt syfte med uppsatsen är att få en större förståelse till hur personer med invandrarbakgrund upplever klyftan mellan att ha två olika eller flera kulturer att förhålla sig till.

3.2 Urval

Vilka informanter vi skulle välja blev besvärligt för oss eftersom vi strävade efter att intervjua personer med olika ursprung. Vi valde att intervjua personer från åldern 20 till 26. Vår tanke var att försöka välja ut informanter som var i vår åldersgrupp, eftersom vi antog att de kommer att ta det på större allvar än vad exempelvis en yngre informant hade gjort, vilket då skulle kunna riskera våra resultat.

Vi hade en del svårigheter med att få tag på våra informanter så vi valde att ta kontakt på ett ganska okonventionellt sätt. Vi valde att publicera ett inlägg på hemsidan Facebook där vi skrev att vi sökte informanter som ville delta i en undersökning angående vår c- uppsats. Personerna skulle vara mellan 20 och 26 år och ha utländsk bakgrund. Det var många nyfikna personer som hörde av sig till oss och undrade lite mer om vad vår c uppsats gick ut på. Vi valde att slutligen välja ut tre tjejer och tre killar som hade olika utländska bakgrund. Vi valde att välja ut personer som bor i närheten av Halmstad då utförandet av våra kvalitativa

intervjuer skulle underlättas om vi intervjuade människor i närheten. Dock valde vi även att intervjua två personer som är bosatta i Stockholm, då det visade sig att under uppsatsens gång skulle de vara på besök i Halmstad. I och med att vi själva har utländsk bakgrund kan vi relatera till våra informanternas situation och genom det kunna förstå dem på ett annorlunda sätt. Vi har själva upplevt svårigheter i att växa upp i Sverige och bland svenskar, samtidigt att försöka anpassa sig till våra föräldrars seder och bruk. Men genom att vi intervjuar ytterligare sex personer av vardera kön, kan vi få en bredare syn på komplikationerna som uppstår i vår vardag, samt jämföra skillnader mellan att vara kille respektive tjej med utländsk bakgrund.

3.3 Tillvägagångssätt

Vid utförandet av våra intervjuer ville vi att intervjuerna skulle gå så smidigt som möjligt och det var viktigt att få intervjupersonerna att känna sig avslappnade. Vi ville inte att våra intervjuer skulle uppfattas som ett förhör utan mer som en pratstund där vi för dialog med varandra. Därför fick våra informanter själva välja var intervjuerna skulle äga rum, ifall de skulle ske i det privata hemmet eller utomhus och detta varierade. Innan vi utförde våra intervjuer påpekade vi att samtliga skulle vara anonyma, detta eftersom han/hon skulle svara så ärligt som möjligt.

Samtliga intervjuer spelades in och skrevs ut ordagrant. Då ljudupptagningstekniken gjort stora framsteg användes en så kallad mp3-spelare, med mycket gott resultat. Ljudkvalitén var god och manickens litenhet, ljudlöshet och det faktum att inget bandbyte var nödvändigt mitt i en intervju gjorde att informanterna snabbt glömde bort den, vilket gjorde intervjusituationerna mer avslappnande.

Samtliga informanter och de organisationer som berördes gav sitt medgivande till att delta och att intervjuerna spelades in. I och med att intervjuerna spelades in kunde vi lättare sätta vår fokus på att lyssna och vara med i konversationen, utan att behöva tänka på att skriva ner samtidigt som de svarade på våra frågor. Vi hade ingen begränsad tid angående hur länge intervjuerna skulle pågå, utan de fick ta den tid de behövde för att svara på våra frågor. Intervjulängderna varierade mellan 45 - 90 minuter. Det berodde på hur mycket personerna hade att säga.

Vid utförandet av våra intervjuer hade vi en intervjuguide som var uppbyggd efter olika teman, som intervjuerna kretsade kring. Teman som togs upp under utförandet av våra intervjuer var hur intervjupersonen förhöll sig till sin identitet och om det rörde någon form

av identitetsförvirring. Ett annat ämne som vi tog upp hade med kultur att göra och om våra informanter upplevde någon kulturkrock samt om de upplevde könsskillnader i det svenska samhället eller i hemmet och i så fall på vilket sätt.

Efter insamlingen av vår empiri som vi fick från våra utförda intervjuer, satte vi oss ner och bearbetade den information vi hade. Vi transkriberade samtliga intervjuer och skrev ut dem i text, då vi lättare kunde överskåda vårt material. Den information som vi fick ut från våra intervjuer presenteras i vår resultatdel, där vi använder mycket citat eftersom vi anser att det ger en mer levande bild i texten.

3.4 Kvalitativa intervjuer

Genom att göra en kvalitativ studie med individer som har utländsk bakgrund hoppas vi få en större förståelse av deras livssituation. Vi använde oss utav kvalitativa intervjuer eftersom det gjorde det möjligt för de tillfrågade att besvara frågorna i sina egna termer. Inom kvalitativa intervjuer brukar frågorna vara noggrant utvalda och intervjuaren har en större möjlighet att fördjupa svaren och gå in i en dialog med den som intervjuas.

Då vi inte ville utgå ifrån en strikt ram med endast frågor och svar utan ge våra informanter en möjlighet till att skapa en mer lättsam och öppen intervju så kan man kalla våra intervjuer för semistrukturerade intervjuer. Med detta menar May att det ger informanten en större frihet till att röra sig inom de i förväg redan uppställda temaområden. (May, 2001:150f).

Vi ansåg att vi fick ut mycket information från våra intervjuer, då vi fick ta del av våra informanternas egna åsikter och tankar. Som intervjuare använde vi oss av en intervjuguide, men vi ställde även följdfrågor kring vissa teman som vi var extra nyfikna på och som vi ville ha mer information om.

Det finns både fördelar och nackdelar med vår kvalitativa metod. Fördelen med vår kvalitativa intervju är att vi kan fråga intervjupersonen en upprepande fråga som vi kanske inte hann reagera över. Det underlättar för oss att förstå intervjun, och att vi därmed kan styra intervjun efter våra teman. Nackdelen med den kvalitativa intervjumetoden är att det kan ta längre tid än beräknat, då vi inte kan veta hur intervjun ska gå i förväg. Det kan uppstå komplikationer då personen i fråga kanske blir tyst och vet inte vad denne ska svara. I och med att vi har ett mycket känsligt forskarämne, hade vi svårt att utforma bra frågor som skulle ge oss bra svar. Vi lade stor vikt på att utforma frågorna så att de inte skulle bli för nedsättande för informanten att svara på.

Innan vi påbörjade intervjun förklarade vi vad vårt syfte med uppsatsen, vilket var att vi ville förmedla kunskap till andra om svårigheterna att vara kluven mellan två olika kulturer i Sverige. Detta eftersom vi ville att våra informanter skulle känna sig trygga med oss och den situation de befann sig i.

Vår uppsats bygger mestadels på intervjuer och en del observationer. Vårt mål är att få en förståelse av hur samtliga informanter upplever sin situation och hur det skiljer sig från det svenska samhället. Vi hade med oss egna erfarenheter innan vi började med denna forskning. Vår förförståelse är relativt lik då våra åsikter inte skiljer sig så mycket angående våra tidigare upplevelser. Med hjälp av våra informanters berättelser hoppas vi på att få en större bild av individer med invandrabakgrund förhåller sig till sin rådande identitet.

3.5 Hermeneutik och förförståelse

Hermeneutiken betyder enligt Kvale en tolkning av texter, det vill säga intentionen är att få en allmän förståelse av en texts mening. Detta innebär att hermeneutiken är en viktig del för vår intervjuforskning, då den ger oss en möjlighet att tolka de muntliga konversationer som kommer att förvandlas till texter (Kvale, 1997).

Vår uppsats bygger på en hermeneutisk metod, som innebär att fenomen måste tolkas för att de ska kunna förstås. Tolkningar av fenomen är något som görs av oss hela tiden som sociala aktörer. Detta görs av individer för att integrera med andra sociala aktörer.

Då ett fenomenets mening kan vara oklar för oss individer, krävs det ansträngningar och metodologiska tillvägagångssätt för att den meningen ska få en klar betydelse.

Aspers menar att vid klargörandet av en förförståelse eller vid tolkningen av ett socialt fenomen så krävs det tid och engagemang av individen själv. Detta för att som samhällsforskare så tolkar man redan något som i förväg har tolkats av andra sociala aktörer, det vill säga att man får ta del av andras tolkningar och förståelse av olika fenomen. Svårigheter som kan uppstå är om man som forskare inte själv förstår aktörens handling då vi som samhällsforskare förhåller oss till en värld som redan är tolkad av de sociala aktörerna. (Aspers 2007:36f).

Förenklat uttryckt kan man säga att det Aspers menar är att det samhälle vi lever i har redan tolkats i förväg av andra samhällsaktörer vilket innebär att som individ så får man ta del av andras tolkningar innan man själv kan få en uppfattning av det fenomen man studerar.

I och med att vi själva har utländsk bakgrund kan vi relatera till våra informanters situation och genom det kunna förstå dem på ett annorlunda sätt. Vi har själva upplevt svårigheter i att

växa upp i Sverige och bland svenskar, samtidigt som att växa upp och försöka anpassa sig till våra föräldrars seder och bruk. Men genom att vi intervjuar ytterligare sex personer av vardera kön, kan vi få en bredare syn på komplikationerna som uppstår i vår vardag, samt jämföra skillnader mellan att vara kille respektive tjej med utländsk bakgrund.

Vår uppsats bygger mestadels på intervjuer och en del observationer. Vårt mål är att få en förståelse av hur samtliga informanter upplever sin situation och hur det skiljer sig från det svenska samhället. Vi har med oss egna erfarenheter innan vi börjar med den här forskningen. Vår förförståelse är relativt lik då våra åsikter inte skiljer sig så mycket angående våra tidigare upplevelser.

Utifrån den hermeneutiska ansatsen så lägger man stor vikt vid att tolka texter och det är utifrån detta sätt vi även har valt att arbeta. Då intervjun ägde rum har vi både spelat in våra intervjuer men även under intervjuens gång antecknat vad informanten har sagt. Detta för att underlätta för oss när vi senare skulle arbeta med vårt material. Och det är precis vad vi gör nu vi tolkar våra anteckningar. Detta innebär att vårt material utgår till stor del utifrån den hermeneutiska ansatsen då vår viktiga uppgift är att tolka våra intervjuer för att få ökad kunskap om vårt huvudsakliga innehåll.

4 Teorier

Vi har använt oss främst av Yvonne Hirdmans teori om genus men även av andra författare som är sammankopplade till genustemat, samt Erving Goffmans teori om stigma. Dessa två är centralteorierna, men vi har även använt oss av begrepp såsom identitet, internalisering, externalisering, ambivalens, roller, etnicitet och kulturkrock. Med kulturkrock syftar vi då på vår etniska tillhörighet som särskiljer sig utifrån majoritetens etniska tillhörighet. Exempelvis folk som bor i Sverige men inte är födda i Sverige upplever en form av kulturkrock då deras kultur inte överensstämmer med den rådande kulturen.

4.1 Genus

Vi har två begrepp om människans existens - kön som biologiskt och genus som socialt kön, som olika sätt möjliggör eller hindrar individen. Forskning utgår ofta från en traditionell syn på kvinnor och män. Med biologiskt kön menar Hirdman det kön som vi människor föds med. Det sociala könet utgår ifrån att begreppet ses utifrån en kulturell samt en social konstruktion. Diskussionen om genus har hittills framför allt handlat om att hitta ett sätt att se och förstå kvinnors insatser i historia och nutid (Rydbeck, 2001). Yvonne Hirdmans definition av genus är att "det inte utan vidare går att skilja begreppen biologiskt respektive socialt kön. Genus är bägge delarna samtidigt och kan förstås som föränderliga tankefigurer "män" och "kvinnor" (där den biologiska figuren alltid utnyttjas) vilket ger upphov till/skapa föreställningar och sociala praktiker. Detta till följd att även biologin kan påverkas/ ändras med andra ord, det är mer symbolisk kategori än `roll` och `socialt kön` (Hirdman 1988, sid 51).

Genussystemet underbyggs av normer och föreställningar om kvinnligt och manligt (Gemzöe, 2002). Synen på vad som är kvinnligt och manligt är inte statisk, utan konstrueras och utvecklas hela tiden. Individen skapar och skapas som kön genom att följa eller bryta mot samhällets könskulturella normer.

Skillnader mellan könen skapas genom att kvinnan är det mannen inte är, det vill säga att man beskriver det kvinnliga könet utifrån en form av uteslutningsmetod. Det mannen är, och de egenskaper man tillskriver mannen är vad kvinnan avviker ifrån. (Gemzöe, 2002). Könets egenskaper värderas inte likvärdigt, då de manliga egenskaperna värderas högre, med andra ord är mannen normen som kvinnan avviker ifrån. Genus är som nämnts en social

konstruktion som innebär att kvinnligt och manligt, är det som skapas i samhället genom normer och ideal. Samhällets förväntningar på kvinnor är starkt länkade till cementerade roller såsom hustru, mamma, älskarinna och den som uppfostrar samt är omhändertagande. Detta är baserat på föreställningarna att män och kvinnor innehar olika karaktär och kännetecken. Kvinnor antas vara omvårdande, känsllosamma och mjuka medan män antas ha egenskaper som målmedvetenhet och förmåga att fatta självständiga beslut (Gemzöe, 2002). Sammanfattningsvis handlar genus om de sociala strukturer av makt och hierarkier som styr konstruktionen av kön och relationerna mellan kvinnor och män.

Hirdman har i sin bok Genus förklarat ett begrepp som hon kallar för Genuskontraktet, detta begrepp innebär ett kulturellt och "naturligt" nedärvt kontrakt mellan mannen och kvinnan. Normerna för kontraktet var att mannen skulle vara försörjaren och finna i sig i det offentliga, medan kvinnan skulle befinna sig isolerad i hemmet och sköta barn och hushåll. Det var ett mönster som både mannen och kvinnan använde sig av i samhället. Det är ett osynligt kontrakt som finns och utförs utan att kvinnan egentligen, metaforiskt sett, har fått skriva på kontraktet och godkänt den. Det finns en fundamental fördelning av hur en kvinna "bör" vara och "borde göra". Detta kontrakt, enligt Hirdman, understryks och hålls vid liv genom de "oskrivna lagar" som finns inom äktenskap, religion och traditioner. Det finns en kulturellt nedärvd, styrd överenskommelse av könen åtskilda förpliktelser, skyldigheter och rättigheter. Det är ett strukturellt tvång som båda könen, inte bara det kvinnliga, tyngs under. Exempelvis har mannen den oskrivna förpliktelsen att fungera som familjeförsörjare och kvinnan som hushållsskötare. Detta "kontrakt" existerar fortfarande inom många kulturer idag och hindrar kvinnans möjlighet till transcendens dvs. kreativitet och utveckling (Hirdman 2006). Alltså redan i tidig ålder börjar barnen uppfostras efter detta kontrakt.

Hirdman har även uttalat sig om de två formlerna som beskriver mannen och kvinnans situation. Formeln A-B som benämns som den normativa formeln förklarar mannen och kvinnan, där A innebär mannen som står för allt det positiva och B innebär kvinnan som den totala motsatsen, alltså allt det negativa. Formeln A-a betecknar jämförelsernas formel där kvinnan som är det lilla a:et ses som en ofullständig man

4.2 Stigma

Begreppet stigma använder Goffman (2005) i sin bok *”Stigma, den avvikande roll och identitet”*. Det har sitt ursprung hos grekerna som skapade termen, för att beteckna kroppsliga tecken avsedda att påvisa någonting ovanligt eller nedsättande i en persons moraliska status. De gjorde tecken så som brännmärken eller skar i handen för att påvisa att den stigmatiserade var brottsling, slav eller förrädare. Än idag stigmatiseras en folkgrupp eller en enskild person men inte på samma sätt. Idag kastar man glåpord, stöter bort, diskriminerar och trakasserar människor. Oftast människor som inte liknar en själv på olika sätt, människor som inte är ”normala”, alltså avvikarna och de som inte lever upp till vår visuella sociala identitet, det vill säga förväntningar på hur man ska vara.

Begreppet stigma betecknade ett kroppsligt tecken, som skars eller brändes in för att varna allmänheten för stigmats bärare på offentliga platser i det antika Grekland (ursprungligt betydelse på grekiska: märke eller sticksår). Begreppet stigmatisering var således både ett varningsmärke för allmänheten och ett straff – alla stigmatiserade var socialt marginaliserade, kriminella eller förrädare. Därför fanns det en intim koppling mellan det kroppsliga märket och individens moraliska och kulturella status.

Erving Goffman (2005) definierar stigma som ett attribut som är djupt misskrediterande för en individ och tenderar att reducera henne till att vara det som symboliserar. Det finns tre olika typer av stigma enligt Goffman:

1. Kroppsliga stigmat som t.ex. ett fysiskt handikapp
2. Karaktärsstigmat som t.ex. missbruk.
3. Gruppstigmat som inkluderar religion, etnicitet, klass och kön.

Stigma kan vara både synligt och osynligt. Ett stigma som är synligt är t.ex. fysiska handikapp eller hudfärg. Eftersom det inte går att dölja stigmat måste individen lära sig att leva med sitt stigma och konfronteras med olika fördomar varje dag i olika situationer, vad Goffman (2005) kallar för misskrediterade situationer. Däremot går det att dölja ett osynligt stigma och individen behöver inte konfronteras med det i vardaglig interaktion men situationer där den stigmatiserade identiteten blir ”avslöjad” kan vara desto mer plågsam (Goffman benämner dessa situationer för misskreditabla).

Goffman (2005) fokuserar på de socialpsykologiska dimensioner och individers upplevelser av stigma vilket han har fått väldigt mycket kritik för. Begreppet måste utöver detta relateras till sociala strukturer och maktförhållanden enligt Link (2001).

Man menar att stigmatisering sker alltid under ojämlika maktförhållanden och kan ha stora konsekvenser för stigmatiserades möjligheter i samhället.

Stigmatiseringsprocessen inbegriper fyra komponenter enligt Link och Phelan (2001). Det första är ett urskiljande av skillnader t. ex. svart – vit, blind – seende, osv. Dessa skillnader tenderar att vara grovt förenklade och bortser från att det finns stora variationer inom en föreställd grupp, till exempel svarta. För det andra kombineras dessa skillnader till något negativt där den ena polen får utgöra det normala och den andra ses som avvikande. T.ex. kan svenskar skapas som ena polen och invandrare som den andra. Svenskar förknippas i detta fall till hederlighet och invandrare till ohederliga. För det tredje skapas ett ”vi” och ”dem” där ”vi” utgör normaliteten och ”dem” är de avvikande. Link och Phelans (2001) slutliga åsikt är att de som blir stigmatiserade och kommer att betraktas som ”dem” har en låg status i samhället och löper stor risk att diskrimineras när de söker arbete, sjukvård, utbildning och/eller bostad. (2001).

Människor som är stigmatiserade har ofta sämre livsmöjligheter och mindre makt över sitt liv. Ove Sernhede (2002) har pekat på betydelsen av begreppet territoriell stigmatisering i en svensk kontext. Han menar att ett helt område kan bli stigmatiserat så att de som bor där ses som misslyckade, utslagna eller andra klassens medborgare. Detta gäller i huvudsak områden där det finns en hög andel av ”invandrare” som t.ex. Hammarkullen eller Rinkeby. Den territoriella stigmatiseringen både leder till en diskriminering av de människor som bor där och skapar motsättningar, inom området bland annat för att dessa områden ofta har mycket knappa resurser menar Sernhede. Men det kan också leda till ett behov av att försvara ”sin stadsdel” och framförallt bland unga har det skett en utveckling av en förortsidentitet som ses som positiv.

Stigmatisering handlar om kollektivt identitetsskapande genom uppdelningen av vad som anses normalt- onormalt, acceptabelt etc. Det möjliggörs symboliska gränser i samhället som talar om vad/vilka som hör till och vad/vilka som faller utanför – ett skapande av ”oss” och ”de andra” genom stigmat. Främlingar stigmatiseras ofta som ”de andra” – de som inte är som ”vi” enligt sociologen Zygmunt Bauman(1991).

Stigmat fungerar i detta fall som att markera ett utanförskap som är svårt att överkomma enligt Bauman. Här kan man se att det finns en koppling till stigmas ursprungliga betydelse,

nämligen som ett märke som markerar individens kulturella och moraliska status som lägre stående.

4.3 Etnicitet och kultur

Vad betyder etniska gränser och etnisk tillhörighet? Mångetnicitet kan innebära etniska blandande gemenskaper. Alexandra Ålund (1997) påminner oss om hur ungdomar i mångetniska samhällen utvecklat en gränsöverskridande och transkulturell livsstil. Ålund problematiserar olika förklaringsmodeller som sammankopplar etnicitet och kultur. Hon använder begreppet kulturalisering när frågor och problem som sociala orättvisor och ojämlikhet ensidigt och trångsynt förklaras med etniska och kulturella faktorer. Det är den annorlunda kulturen som anses vara orsaken. Strukturella missförhållanden, social ojämlikhet och orättvisor förstås och bortförklaras ofta i termer av kulturella olikheter, menar Ålund. Det kulturella förbinds med etnicitet och ras.

Kultur är något som konstrueras i nuet och är beroende av sammanhanget. Kulturen samverkar med det sociala och strukturella och skapar här och nu en ny mångfald (Ericsson, 2002). Vårt svenska kulturarv, det vi kallar svenskt, har påverkats och kommer att påverkas och omskapas av andra länders kulturer.

Ålund lyfter fram behovet av att uppmärksamma och motverka konstruerade åtskillnader, gränser och differentiering i samhället, en differentiering med etnicitet som ett alltmer framträdande drag. Hon ser det positiva och konstruktiva i ungdomars kreativitet och vilja att i mångetniska samhällen utvecklas gränsöverskridande och transkulturell livsstil. Det är i de svenska storstadsförorterna man kan möta antirasism, krav på jämlikhet, och angrepp mot diskriminering.

4.4 Identitet

Identitet handlar ytterst om hur vi ser på oss själva, speglade och avbildade i andras ögon. Som Petersson påpekar handlar identitet om tillhörighet och om en förståelse av vad som utmärker det egna jaget eller gruppen (jfr Petersson & Robertson 2003: 35) eller som Chris Barker så innehållsrikt formulerat det: "Identity is constituted through descriptions of ourselves with which we identify" (Barker 1999: 9). Petersson betonar att för individen sammanfattar identiteten egenskaper som ger svar på frågorna "vem är jag" och "vem är jag inte" (jfr Petersson &

Robertson 2003: 35). Ålund (1997, s. 124-125) menar att identiteten är individens uppfattning om sig själv. En oföränderlig och en situationsbunden identitet skapas genom sociala samspel med andra individer.

Goffman (2003, s. 12) anser att sociala och kulturella erfarenheter bör samspelas för att kunna uttrycka sin egna personliga identitet, detta bidrar till att man visar vem man är. Den personliga identiteten omfattar att individen är sig själv och skiljer sig från de andra i omgivningen, samt att individen har egna karaktäristiska drag. En kollektiv identitet identifierar individen sig själv som en grupp i jämförelse med andra grupper i större helhet det vill säga att en identitet bidrar till att individen identifierar sig själv med andra som exempelvis tillhör en grupp eller tradition. Goffman (2003) menar även att de flesta identiteter blir tillskriva av andra oftast kan detta tillskrivningar stämma och i vissa fall kan detta vara rena fördomar. Man tillskriver ens identitet beroende på hur denne individen ser ut och detta brukar man oftast bedöma efter individens utseende, språk, namn etc. Oftast är dessa tillskrivna identiteter svåra att undvika. Tillskrivna identiteter förekommer oftast på arbetsmarknaden, där en individ inte själv väljer utan blir oftast kategoriserad som invandrare oavsett om denne personen vill det eller inte.

4.5 Gemenskap

Begreppsparet Gemeinschaft och Gesellschaft används första gången 1887 av den tyske sociologen Ferdinand Tönnies och används ofta för att analysera gemenskaper som familj eller andra institutioner. Gemeinschaft kan förklaras som ett redan färdigt paket, ett samhälle som man föds in i, med språk, seder och sociala mönster för livsformen är naturligt och förenande. Familjen, släkten eller gruppen är bekanta, likgiltiga och bundna till varandra trots åtskiljande faktorer. Gesellschaft är ”någonting uttänkt och konstgjort, en mekanism” (Asplund 1991:67).

Gesellschaft är till skillnad från Gemeinschaft väldigt individuellt där man själv ”skapar” fiender och vänner, dock sägs det i Asplund (1991) att i Gesellschaft har man varken fiender eller vänner, man har konkurrenter. Vad vi menar är att man i Gesellschaft väljer mycket själv. Man måste ingenting och man kan både vara vänner och ovänner med samma personer beroende på förhållandet till de mål man eftersträvar.

Gemeinschaft brukar förknippas med småsamhällen som småstäder och byn, där traditionen spelar stor roll. Gesellschaft är allt det utanför gränserna. Den är länkat till staden där livet inte är så naturligt och förutbestämt. *"Inget Gemeinschaft kan vara ett rent Gemeinschaft utan innefattar alltid också gesellschaftpräglade insalg, och omvänt är ett Gesellschaft aldrig ett rent Gesellschaft utan innefattar alltid också gemeinschaftpräglade insalg."* (Asplund, 1991:41)

5 Resultat

I vår resultatdel så har vi tänkt presentera våra informanternas utsagor och den empiri vi samlade in utifrån våra kvalitativa intervjuer. Vi har valt att presentera vår empiri utifrån en rad olika teman, så att ni som läsare får en klarare bild av vårt upplägg samt vilket material vi har inhämtat utifrån våra intervjuer.

5.1 Våra informanter

Intervjuperson 1.

Lisa är 25 år gammal. Hennes bakgrund är albanskt då hennes föräldrar flydde svårigheterna i Kosovo år 1992. Lisa är sambo sedan ett år tillbaka med sin albanska pojkvän. Hon är färdigexaminerad utvecklingssociolog i Halmstads högskola och är för tillfället arbetsökande.

Intervju person 2.

Anders är 23 år gammal. Hans ursprung är rumänskt och han har bott i Sverige sedan 1992 tillsammans med sina föräldrar och bror. Hans mamma kom tidigare 1989 och lämnade Rumänien pga. den behövande svenska arbetskraften. Anders är färdigexaminerad idrottslärare i Halmstad högskola och är för tillfället arbetsökande. Anders är bosatt själv i studentlägenhet.

Intervju person 3.

Maria är 20 år gammal. Hennes ursprung är libanesiskt och hon har bott i Sverige sedan 1989. Marias föräldrar flydde kriget i Libanon tillsammans med sina fyra barn. Maria är student vid Göteborgs universitet och studerar folkhälsovetenskap. Hon bor ensam i en studentlägenhet och arbetar extra inom äldreården.

Intervju person 4.

Sara är 22 år gammal. Hon kom till Sverige 1992 med sin familj från Kosovo. Idag studerar hon vid en högskola i Stockholm till sociolog. Hon bor tillsammans med sin storebror i lägenhet i centrala Stockholm.

Intervju person 5.

Markus är 25 år gammal. Han är ursprungligen kurd men lämnade Turkiet tillsammans med sina föräldrar och syskon 1980. Han studerar på Lunds universitet med inriktning på socionom. Markus bor för tillfället själv i studentlägenhet.

Intervju person 6.

Rickard är 26 år gammal. Han är ursprungligen ifrån Libanon och arbetar som flygplanstekniker i Stockholm. Rickard föddes i Tyskland, när han var 2 månader gammal flyttade familjen tillsammans med honom tillbaka till Libanon. Rickard och hans familj kom till Sverige 1993. Idag bor han med sin lillebror i lägenhet i Stockholm.

6 Resultatredovisning

6.1 Identitet/ Identitetsförvirring

Alla våra informanter har utländsk bakgrund Vi ville få reda på vilken nationalitet våra informanter känner mest tillhörighet till innan vi började med att ställa frågor kring identitet och identitetsförvirring.

”Med tanke på språket och där jag har varit bosatt längst, då är jag mer svensk. Men samtidigt känner jag en stor tillhörighet till mitt hemland och ursprung.” (Sara, 22 år)

Sara menar på att, i och med att hon är uppväxt i Sverige och pratar flytande svenska så är hon praktiskt taget mer svensk men att hon känner stor tillhörighet till sitt hemland. Detta framkommer även hos våra andra informanter. Samtliga kände sig mer svenskar i och med att de är uppväxta i det svenska samhället och därför har den svenska mentaliteten i sig. Då de har talat om att de även känner sig till exempel i Saras fall som albaner, så har de oftast hänvisat till att de i deras hem har blivit uppfostrade på ett annat sätt än vad förskolor och skolor har lärt dem.

Till skillnad från de andra informanterna så hade Rickard ett lite annorlunda svar på den frågan som verkade intressant.

”Det känns som jag tillhör det svenska nationalitet, Sen beror på vem man umgås med. Umgås jag med invandrare känner ja mig som en invandrare, samma sak när det gäller att umgås med svenska, att jag känner mig som en svensk. Vilket jag ser som en fördel” (Rickard 26 år)

Rickard påstår att han kan anpassa sig efter sitt umgänge. Då han både känner sig som svensk och icke svensk beroende på vem han umgås med. Vilket han påpekar att han ser det som en bra egenskap.

De flesta av våra informanter har i stort sätt växt upp i Sverige medan deras föräldrar har växt upp i hemlandet. Många har beskrivit sin tonårstid som den mest förvirrade tiden. Våra kvinnliga informanter har lyft fram att under deras tonårstid, upplevde de en hel del orättvisor i jämförelse med det andra könet. Vi kommer att ta upp olika exempel och citat på detta längre ner i resultatdelen.

Vi började med att ställa frågan vad de tänker på då vi säger ordet identitet. Samtliga fick tänka till lite innan de svarade. Fem av sex tänkte på vem de är och var de kommer ifrån. Många lyfte fram nationalitet som en stor del av deras identitet. Det vill säga vilket land och kultur de tillhör, så formas identiteten ut efter det.

”Jag tänker mycket... jag tänker att man själv inte vet vem man är förrän man får svar ifrån omgivningen, vem är jag, vad är jag, det är nästan alltid omgivningen som speglar vem man är.”(Anders, 23 år)

Anders menar således att omgivningen skapar vår identitet till exempel beroende på vilken etnisk grupp omgivningen ser oss tillhöra, kommer vi själva att uppfatta oss tillhöra den gruppen. Anders är uppväxt i Sverige och har alltid känt att han har kunnat anpassa sig till den svenska kulturen och mentaliteten. Men han menar att det inte spelar någon roll hur man själv känner sig, utan att det ändå är omgivningen som avgör vad du är.

När Lisa svarade på samma fråga, nämnde hon namnet som en del av benämningen identitet. Hon tog även upp ett bra exempel, då hon fick bära en falsk namnbricka när hon jobbade som receptionist på ett hotell, och upplevde då att det inte längre kändes som hon själv när de kallade på henne.

”Jag var dum att jag gick med på det. Varje gång någon kallade på mig vid ”mitt” svenska namn, så kände jag mig nedtrampad på något sätt, jag fick ju liksom dölja min identitet som om jag vore skam bara för att få behålla jobbet”

Lisa har fått dölja sin riktiga identitet för att få stanna kvar och att bli respekterad på sin arbetsplats. Hon berättar att det inte var för personalens skull hon skulle bära den falska namnbrickan, utan mer för gästernas skull, att de skulle ha lättare att uttala hennes namn. Hon beskriver känslan av att bli nedtrampad då andra individer inte kallar på henne med sitt riktiga namn.

När våra informanter talade om begreppet identitet, kom vi sedan in på begreppet identitetsförvirring och deras beskrivning kring det. Identitetsförvirring beskriver Anders som något vi brottas med, då vi brottas om vem vi är. Markus nämnde att han har annan kultur,

språk och ett annat sätt att fira olika traditioner på hemma, samtidigt som han får lära sig något annat i t ex. skolan.

”...i alla fall när man går i skolan så försöker skolan lära ut ur det svenska samhället, svenska värderingar o svensk kultur.”

Markus nämner att förvirringen uppstår då vi lär oss ett sätt att leva på hemma och ett annat sätt ute i samhället, bland kollegor eller bland klasskamrater. Sedan påpekar Markus att förvirringen inte blir lika stor om man håller sig till att umgås med andra invandrarbarn. Eftersom de då sitter i samma situation och lever på liknande villkor.

Jasmina svarade på följande sätt:

”Förvirring i sig själv, då man undrar vem man är och hur andra ser en som”.

De flesta av våra informanter har påpekat att förvirring uppstår genom hur andra ser på en själv. Vidare säger Jasmina att hon blir förvirrad då andras tolkning av henne inte överrensstämmer med hennes egen självbild.

”Man liksom märkte på andra hur de hade en förutfattad mening om mig då jag t ex. stannade hemma ifrån fester under min tonårstid ...”

Jasmina tar upp exempel över situationer när hon var tonåring och gick i nionde klass. Hon berättar att hon inte fick gå på fester för sina föräldrar och därför nekade inbjudningar varje gång. Hon vågade aldrig säga den riktiga anledning till varför hon inte kunde närvara, utan fick alltid ljuga om att hon var upptagen med annat just vid det tillfället. Hon kände att hon skulle bli utstött om hon nu sa sanningen, att hennes föräldrar inte lät henne helt enkelt. Ändå kunde hon märka på hennes vänner att de såg på henne på ett konstigt sätt. Många gånger kände hon sig kluven och förvirrad.

Sara tänker på svenskar med invandrarbakgrund som föds i Sverige eller har växt upp här, och berättar om sig själv. Hon kom till Sverige när hon var väldigt ung och har i samband med det känt sig förvirrad gällande sin identitet.

”Man gör det för att samtidigt som man känner sig svensk, så finns det något som hela tiden påminner mig om något annat. T.ex. min familj, mitt umgänge osv.”

Hon menar att kulturen hon är uppväxt med hemma inte överrensstämmer med det som hon får ta del av ute i samhället. Vidare berättar hon att hennes familj vid flera tillfällen påminner henne om att hon egentligen inte är svensk och att hon inte ska glömma bort sitt ursprung. Sara tar i intervjun upp ett exempel om en kille hon träffade när hon bodde hemma. Hon hade berättat om killen till sin mamma och frågat henne om det är okej att hon umgås med honom. Hennes mamma hade tydligt talat om för Sara att hon inte kan ha ett förhållande med en kille som svenskar har, men att hon fick lov att ha kontakt med honom tills det skulle bli något seriöst mellan dem två. Men Sara ställde sig frågan, *”hur skulle det bli seriöst om jag inte fick vara tillsammans med honom?”*

Vi tolkar Saras exempel som att hennes mamma menade att Sara inte kunde ha en sexuell relation till killen hon var kär i.

”Många gånger blev jag förvirrad då mitt och mina vänners tänkande inte stämde överrens med mina föräldrars tänkande, jag kunde ju inte riktigt förstå hur de menade... Jag menar, alla andra skaffade ju killar och började ha sex vid den åldern. Det kändes som att jag levde ett dubbelliv.”

Sara menar på att oavsett hur mycket hon försöker att anpassa sig efter den svenska kulturen så finns det alltid någon som påminner henne om hennes hemkultur och att hon inte är bara svensk. Hennes tankesätt krockade oftast med hennes föräldrars tankesätt, vilket sedan ledde till att det även krockade med det svenska tankesättet då hon ofta fick anpassa sig till sina föräldrars åsikter. Hon beskriver känslan av att leva i ett dubbelliv.

Vår informant Maria hade även hon under sin tonårstid många gånger upplevt identitetsförvirring då hennes föräldrar nekade henne att gå ut på klubbar när hon fyllde arton. Hon berättar att hon ibland fick ljuga om att hon sov hos en tjejkompis för att kunna festa med alla andra. Då hon blev nekad av sina föräldrar, fick hon oftast höra meningar som: *”du är inte svensk som dem, vi går inte på discon...”*

Maria berättar att det var alltid lika jobbigt att ljuga för sina föräldrar för att kunna festa med sina vänner, men att ibland var hon tvungen till det för att inte bli utstött av de andra. Skulle hennes föräldrar veta att hon ändå gjorde det hon inte fick, så fanns rädslan att hon skulle bli utstött av sina föräldrar.

6.2 Utländsk bakgrund/ Nationalitet

De flesta av våra informanter kunde uppleva vissa svårigheter i att ha en utländsk bakgrund då det kom till att vara kluven mellan två olika kulturer. Vissa hade lättare att anpassa sig än andra. De som hade det lättare att anpassa sig var våra manliga informanter. De såg inga direkta svårigheter att anpassa sig efter umgänge. Var de tillsammans med sin familj, släkt eller vänner med utländsk bakgrund, kunde de lätt anpassa sitt tänkande efter deras, och tvärtom om de var tillsammans med svenska vänner eller arbetskamrater. Våra kvinnliga informanter hade det lite svårare eftersom de har större krav på sig från familjen. Kraven att hålla sig ifrån fester, killar och alkohol. Samtliga informanter har påpekat att killar inte har lika stora krav som tjejer i deras hemkultur.

”När vi var små så fick inte jag vara ute till sent eller gå på fester, men min bror fick göra det...” (Jasmina 24 år)

Vidare efter detta berättar Jasmina att hon oftast efter skolan fick vara hemma och hjälpa sin mamma med städning, matlagning och ibland fick hon vara med att tvätta kläder för att lära sig. Jasmina tyckte inte illa om att hjälpa sin mamma och att lära sig, hon tyckte snarare det var kul. Men menar på att, idag när hon tänker efter så var det ju väldigt orättvist att hennes bror inte behövde hjälpa till hemma lika mycket.

”Min bror skulle istället vara ute med pappa och hjälpa honom med att mecka bilen till exempel, så sådana grejer fick brorsan hjälpa till med. Men han fick ju gå ut till sent o träffa tjejer hur mycket han ville, det fick ju inte jag till exempel...” (Jasmina 24 år)

Jasmina berättar om tydliga skillnader mellan vad en hennes bror fick göra och vad hon själv fick göra eller inte fick. För henne som tjej skulle hon helst vara hemma och hjälpa sin mamma med hushållet medan brodern skulle vara en hjälpande hand för sin pappa där ute. Båda fick hjälpa till på ett visst sätt men skillnaden var att Jasmina skulle helst vara hemma både när hon hjälpte till i hemmet men även på kvällarna.

Lisa 25, tycker att det är jobbigt ibland då hennes hemkultur skiljer sig enormt från den svenska kulturen, då uppstår en krock i hennes tänkande berättar hon.

”Det jag menar är att den jag väljer att bli tillsammans med ska enligt mina föräldrar vara ifrån samma land. Och det hade jag problem med under min tonårstid då jag var tillsammans med en som kom ifrån ett annat land. Jag var tvungen att hålla det hemligt då. Dels för att jag inte ville svika dem men även vad andra skulle säga om mig och min familj.” (Lisa, 25 år)

Lisa berättar att eftersom kulturen i hennes hemland skiljer sig från den svenska, så leder detta till att hon i vissa situationer kan uppleva förvirring, då hon har både kulturerna i åtanke. Hon säger att det finns vissa regler eller normer som existerar i hennes hemkultur som dock inte finns i det svenska samhället, exempelvis att hon har tydliga krav på sig från sina föräldrar angående vem hon skall gifta sig med, att det bör vara med en person av samma bakgrund. Något som Lisa är medveten om och ser som en självklarhet, då hon själv menar att det är efter den grundtanke hon lever efter.

6.3 Kulturkrock

Begreppet kulturkrock förekom ofta i våra informanternas intervjuer. Många beskrivningar av identitetsförvirring ledde till kulturkrock, vilket blev en central aspekt. Våra informanter har vid flera tillfällen under sin uppväxt känt av krocken mellan de två olika kulturerna. Anders tog upp en del exempel under intervjuens gång. Han tar upp ett exempel på en situation då han bjöd sina vänner på korv med grönsaker och vitlöksbröd, vilket de i sitt hem äter till frukost. Hans vänner hade reagerat konstigt och sagt till honom att, ”sånt äter man väl inte till frukost, det är ju lunch”.

Anders berättar även att han har upplevt att hans klasskamrater inte har förväntat sig att han skall lyckas med något eftersom han har invandrarbakgrund. Han tar upp ett kort exempel om när han fick bästa resultatet bland sina klasskamrater på ett svenskaprov. Klasskamraterna hade gett honom konstiga blickar, då han uttryckte sin glädje. Han hade tolkat detta som diskriminering eftersom han var den enda i klassen som hade utländsk bakgrund.

Anders har upplevt kulturkrock i sin vardag, både i skolan och bland hans umgängeskrets. Detta är en del av kulturkrocken, då det nya möter det gamla. Det kan handla om något så oviktigt som vad man ”får” och ”inte får” äta till frukost. Anders påpekar att mycket som leder till kulturkrock, har med okunnighet att göra.

”Det kan bara vara okunniga människor som kommenterar något sådant som vad man ”ska” äta till frukost respektive lunch... folk som inte vet något om annat än det dem har sett eller hört en gång”

Lisa ser på kulturkrock som en svår och komplicerad förändring, som personen med invandrar bakgrund får uppleva med tanke på att den nya kulturen, skiljer sig så mycket från kulturen i hemlandet.

”En kulturkrock kan då förekomma när individen som har levt efter en viss kultur hela sitt liv, måste helt plötsligt ”glömma” eller anpassa sig efter den nya kulturen i det nya landet.”

Markus tog ett bra exempel på när han upplevde kulturkrock, vilket sedan ledde till ett viktigt beslut i hans liv. Han hade ett seriöst förhållande med en svensk tjej i flera år. När de kom in på diskussioner kring barn i framtiden, blev de oense om vilken kultur barnen skulle växa upp med. Markus ville att barnen skulle få ta del av både den libanesiska kulturen samt den svenska, medans flickvännen ville att de bara skulle leva efter den svenska kulturen. Den krocken blev även deras öde om att inte fortsätta leva tillsammans.

”Hon ville inte kompromissa. Det var självklart för mig att mina barn även skulle växa upp med libanesiska traditioner och få ta del av min hemkultur också”

Våra informanter har på olika sätt upplevt kulturkrock i sin vardag. När vi ställde frågan hur kulturkrock skulle kunna förebyggas och hur vi kunde förändra det traditionella tänkandet hos deras föräldrar, så var det många som påpekade att det är svårt att göra det i och med att de kommer till Sverige av olika kritiska anledningar och hamnar oftast direkt i segregerade områden.

”Det är inte så konstigt att de tänker som de gör eftersom de får ju ingen möjlighet att integrera sig med den svenska kulturen då det är som viktigast för dem” (Markus 26 år)

Vi tolkar ovanstående citat som att vår informant tycker att nyanlända invandrare borde bli bosatta bland svenskar redan i första stadiet för att kunna ta del av den svenska kulturen och det svenska tänkandet. Han säger vidare att deras föräldrar har även i Sverige fått växa upp

bland individer med samma eller liknande kulturer och traditioner och därför inte lärt sig något annat än det dem ser och upplever runt om sig.

”De bor oftast bland araber, somalier, iranier, jugoslaver och knappt några svenskar. Alla vi har i stort sätt liknande kultur som skiljer sig enormt ifrån den svenska kulturen... alltså, vi kan ju knappast klandra våra föräldrar för att de är traditionella i så fall... Jag och min familj fick möjlighet att växa upp i ett svenskt område... kanske är det därför vi inte heller har några könsskillnader?” (Markus 26 år)

6.4 Könsskillnader bland personer med invandrarbakgrund i det svenska samhället

Vi kan tydligt se skillnaderna i våra informanternas berättelser beroende på om informanten var av det kvinnliga eller det manliga könet. Männens upplevelser av könsskillnader var mer av en lindrigare form eller knappt existerande. Det kan ha varit någon enstaka händelse eller i en situation som ledde till att de upplevde sig som lite annorlunda men inget allvarligt eller som har lett till könsdiskriminering. För kvinnorna däremot så upplevde de sig som väldigt könsdiskriminerade utifrån en rad olika aspekter och som de upplever än idag. För tjejer hade det mycket att göra med uppfostran och kultur som kom i kläm med det svenska samhällets levnadssätt.

”Ja, det är mer tillåtet för killar att göra vissa grejer än vad det är för tjejer, som exempelvis vem dem väljer att vara tillsammans med. I vår kultur så tar tjejen efter den tradition som killens familj har och detta är en anledning till varför det försvårar för en tjej att välja kille med annan nationalitet. Sen kan det också förekomma att för killen är det mer ok att göra vissa saker då han är kille medan för tjejen så är man alltid rädd att få ett rykte på sig, vilket vi har lättare att få.” (Lisa, 25 år)

Det Lisa belyser i ovanstående citat är den problematik en invandrantjej bemöter i det egna hemmet på grund av att hon bor i ett svenskt samhälle. Genom att bo i Sverige så möter hon på skillnader som hon inte annars hade tänkt på om hon hade bott kvar i sitt hemland och varit uppväxt med endast den kulturen då det för henne hade varit normalt, det vill säga den rådande normen. Alltså om hon hade bott kvar i sitt hemland så kanske det inte är så vanligt för unga tjejer att gå ut, festa eller vara tillsammans med killar från en annan utländsk

bakgrund än hennes egen. Medan hon nu i Sverige, som är ett mångkulturellt samhälle möter på människor med andra nationaliteter än hennes egen, och får även uppleva hur andra tjejer lever, det vill säga med mindre krav och mer frihet.

Lisa menar på att det är därför lättare och mer acceptabelt för en kille att välja fru oavsett nationalitet, eftersom han får behålla sina traditioner oavsett.

Rickard som är ifrån Libanon, berättar att det inte finns några könsskillnader i hans familj, men att han vet om att det finns mycket av det ute i samhället, eller bland andra familjer.

”Nej, inte i min familj, vi är uppfostrade på samma sätt. Men ute i samhället finns det orättvisa mellan att vara kille o tjej. Tyvärr så är det tjejerna som drabbas av detta. Många familjer håller hårt på sina gamla traditioner när det gäller tjejer.. ” (Rickard, 26 år)

Det Rickard tar upp belyser precis vad även Lisa påpekade i ovanstående citat. Alltså fastän Rickard själv inte har upplevt några könsskillnader och det har inte heller existerat i deras familj så är han väl medveten om att det existerar i andra familjer och ute i samhället.

Det vill säga, det räcker inte med att familjen i sig inte skiljer på könen i hemmet, könsskillnaderna existerar oavsett, om inte i hemmet, så ute i samhället. Då som Lisa säger att man ändå alltid är rädd att få ett rykte som tjej, av grannskapet eller andra invandrarfamiljer.

Våra informanter har på olika sätt upplevt att det har varit svårt för dem att anpassa sig till den svenska kulturen då den krockar med kulturen man bär med sig ifrån sitt hemland.

”Jag hade ju det då när jag var ihop med en kille, som hade annan nationalitet än min. Vad jag ville och vad min familj ville var ju två olika saker . Det gick inte riktigt ihop i mitt tänkande för jag tänkte om jag var lycklig så varför skulle inte dem också vara det?” (Jasmina, 24 år)

Och hon fortsätter: *”Men idag med tanke på min mognad så kan jag förstå varför de tänkte som de gjorde men fortfarande så tycker jag ju inte att det är rätt tänkande”*.

När Jasmina svarade på vår fråga angående en speciell upplevelse under sin uppväxt fick vi ovanstående citat som svar där vi sedan valde att ställa följdfrågan; På vilket sätt kan du förstå dem? Svaret hon delgav oss följer härnäst;

Alltså att det är samma språk, kultur, traditioner... vardagen blir enklare helt enkelt då man delar samma bakgrund o nationalitet, men i längden gör ju inte detta en lyckligare och det finns ju ingen garanti att det skulle hålla för alltid pga. samma nationalitet... jag menar skilsmässor sker ju oavsett om vi kommer ifrån samma land eller inte.” (Jasmina, 24 år)

Ovan har vi ett vanligt exempel på hur det kan bli, när föräldrarna inte anpassar sig till det svenska samhället utan, de lever kvar i det gamla medan barnen utvecklas och lever ett mer modernt och ”svenskt” liv. Jasmina menar att hon idag kan förstå hur hennes föräldrar tänker, men att hon inte tycker att det är rätt.

Att våra informanter upplevde även andra könsskillnader än det vi nämnt i ovanstående argument framkom även när vi tog upp hur de och deras föräldrar förhåller sig till sex och alkohol.

”Det finns ju inget snack om saken när det kommet till sex eller alkohol. Jag fick sällan gå ut med mina vänner på fest under min tonårstid, för de visste att det var alkohol inblandat. De hade till och med en åsikt om att det skulle vara killar närvarande. (Jasmina, 24 år)

Enligt dem, så ska man ju helst vara oskuld fram till äktenskap... det är inte fint i vår kultur att en tjej har sex innan hon är gift... killar däremot får väl alltid göra som de vill, eller får och får, men det är ingen som frågar vad en kille gör och inte gör”. (Jasmina, 2 år)

Det Jasmina belyser här ovan påvisar de stora skillnader som många tjejer med utländsk bakgrund upplever än idag. Det vill säga hur pass olika ett och samma beteende kan te sig beroende på om man är man eller kvinna. Om en kille med utländsk bakgrund inte är oskuld den dagen han gifter sig så är det inte många som skulle höja ögonbrynen för det men för en tjej så skulle det innebära skam för både henne och hennes familj.

Även om synen på alkohol inte är lika stark som synen på sexualitet så framkom det även att det inte är så ”fint” för en tjej att dricka sig berusad då alkohol ”inte är för kvinnan”.

7 Analys

Eftersom kulturen är viktig för individen, är det dessutom svårt för oss att släppa den, dvs. vi bär alltid med oss kulturen oavsett var i världen vi befinner oss. Genom kulturen finner vi samhörigheten med andra individer som delar samma kultur i det nya världsländet, vuxna invandrare söker sig till invandrantäta områden för att finna gemenskapen de en gång hade innan de flydde sitt land. Oftast drar vissa individer sig till "sina egna" som har samma kultur, religion, språk mm. Här kan man säga att samhället har en viktig del i denna segregering som sker eftersom vare sig man vill eller inte så hamnar de flesta personer med invandrarbakgrund på ett och samma område, istället för att vara en hjälpsam hand för invandrarna att integrera sig så försvårar samhället inte bara för den första generationens invandrare utan ännu mer för deras barn som lever i sin primära socialisations process och därefter ska fortsätta med det sekundära ute i samhället bland andra ungdomar och nationaliteter.

När våra kvinnliga informanter kom upp i tonåren, levde de ett dubbelliv. De går i skola med alla andra elever, både etniska svenskar och ungdomar med etnisk bakgrund. "De andra, svenskarna" började träffa killar, gå på fester eller träffas ett gäng tjejer och killar för att bara umgås, en del började dricka alkohol, medan tjejen har blivit uppväxt med att alkohol och pojkvän är totalt förbjudet enligt deras hemkultur. De blev uppfostrade att vara hemma och att vara en hjälpsam hand för sin mamma; De har blivit uppfostrade till att hålla sig undan alkohol, killar och droger. Redan här började våra informanter bli förvirrade i sitt själv. De följde inte med vänner till fester eftersom de då skulle bryta mot familjens normer, å ena sidan kommer deras vänner att se dem som avvikare om de inte följer med å andra sidan kommer deras föräldrar att bli undrande över vad deras dotter har hamnat i för spår. Vilket de än väljer att göra kommer vara ett problem för dem. Då inte bara deras föräldrar sätter krav på dem, utan även vännerna och samhället runt omkring. De upplever sig vara klivna mellan två olika kulturer och känner sig inte "hemma" vare sig i sin egen kultur eller i den svenska tonårskulturen.

Vi förstår att föräldrar till en ung invandrar tjej är rädda för det som händer där ute, det de inte har kunskap om eftersom de aldrig själva har upplevt det svenska tonårslivet och aldrig har integrerats och assimilerats i det svenska samhällstänkandet.

"Den individ som anländer som främling till ett nytt samhälle drabbas av en djup kris eftersom dennes nya, entusiastiska – eventuellt till och med vetenskapligt – förvärvade kunskaper om det nya världsländet inte för honom/henne närmare samhället utan fjärrar honom/henne allt mer. Vad vederbörande inte kan dela med människorna i det nya landet är

sitt "tänka som vanligt", sitt "receptvetande", som en undermedveten bakgrund och förutsättning för orientering i vardagen." (Apitzsch, Bortom etnicitet 2006:92)

Vad Apitzsch menar är att invandrare i Sverige har svårigheter att integrera sig i samhället eftersom de redan har sitt s.k. receptvetande i det undermedvetna. Det är därför inte lätt att reducera deras traditionella tänkande som de själva är uppväxta med. Kanske hade våra kvinnliga informanter varit mer fria i hemlandet där deras föräldrar är uppväxta eftersom de då känner till tonårslivet och den kultur de delar med alla andra medborgare.

Vi har en egen teori gällande invandrarföräldrar som tvingats lämna sitt krigsdrabbade land. De lämnar landet och tar med sig tänkandet därifrån. När de väl kommer till det nya landet, behåller de sitt gamla tänkande och lever efter det. Detta tänkande moderniseras i hemlandet och förändras men det får inte dessa föräldrar ta del av, utan de fortsätter leva efter det gamla tänkandet i det nya landet. Alltså eftersom de håller i sin kultur så hårt, kommer de inte att släppa den i det nya landet och inte heller utvecklas vidare från det gamla tänkandet som de en gång lämnade. Vår s.k. teori kan förklara varför vissa invandrarföräldrar uppfostrar sina barn på ett gammalmodigt/traditionellt sätt.

7.1 Stigmatisering

Om vi ska gå tillbaka till våra informanter med invandrarbakgrund och deras förvirring, kommer vi nu in på det avvikande beteendet som Goffman kallar för ett stigma. Då vår informant Jasmina nekade alla inbjudningar till fester, kunde hon känna att hon blev utstött eftersom hon gav en "onormal" bild av sig själv. Risken finns att hon inte kommer att ses som "alla andra" längre och därför kan hon bli stigmatiserad, vilket kan leda till mobbning och förvirring mm. "*Man liksom märkte på andra hur de hade en förutfattad mening om mig då jag t ex. stannade hemma ifrån fester under min tonårstid ...*" (Jasmina, 24 år)

Det kan uppstå en form av ojämlikhet mellan svenska tjejer och tjejer med utländsk bakgrund. Då tjejer med utländsk bakgrund kan ha regler och normer och traditioner som kan tyckas oförståeliga mot vad svenska tjejer är vana vid. De kan betrakta utländska tjejers kultur som något främmande och detta kan leda till att tydliga skillnader skapas mellan svenska och utländska tjejer, ett vi och dem perspektiv skapat utifrån kulturella skillnader.

Hennes faktiska sociala identitet, alltså den märkbara avvikelsen kommer att försvåra hennes sociala situation och hennes sociala status kommer därmed att sjunka. Detta stigma kallar Goffman för "stambeteende stigma" alltså man betar sig efter vad ens stam har lärt en och blir stigmatiserad utifrån det. Våra informanter har tydligt beskrivit att de vid flera tillfällen har

blivit nekade att t ex. gå på fest eller att få lov att ha en pojkvän. Detta är något de måste anpassa sig efter i och med att deras "stam" eller hemkultur inte tillåter det. På så vis kan den svenskfödde skapa fördomar mot andra ungdomar som har invandrabakgrund och en annan kultur, samt kan en person med invandrabakgrund skapa fördomar mot svenskfödda eftersom de stöter bort personen p.g.a. hennes kultur och vanor, vilket kommer leda till att personen drar sig till sina "egna". Alltså i detta fall, andra invandrantjejer som har samma eller liknande kultur och bakgrund för att känna tillit och trygghet.

Beteckningarna "vi" och "de" har upprepat sig ett flertal gånger under våra intervjuers gång. T ex. när vår informants förälder uttrycker sig på så sätt att "*du är inte svensk som dem, vi går inte på discon*". Personen ifråga kan känna en förvirring av, vilka är vi och vilka är dem, och vad tillhör jag? Individen kan komma att bli tvungen att umgås med andra personer med invandrabakgrund för att känna en samhörighet och acceptans, men egentligen vill hon ju inte förlora sina svenska vänner, hon vill också kunna gå på fester och träffa killar, som alla andra. I ett annat tillfälle valde informanten att ljuga för sina föräldrar om att hon sov över hos en tjejkompis när hon egentligen var på fest. Hon tycktes inte låtsas om sin kultur och uppfostran och visar för sina svenska vänner att det är helt ok även för en tjej med invandrabakgrund att gå på fest och "hänga" med killar. Detta är vad Goffman kallar för blandade kontakter, dvs. de "normala" och de stigmatiserad har en social relation. Hon försöker dölja sitt stigma men samtidigt känner hon sig inte bekväm eller naturlig. Hon kommer hela tiden att ifråga sig, "vad tycker de andra om mig?". Alltså hon spelar en roll för att bli accepterad av de andra.

"Med hänsyn till att den stigmatiserade individen i vårt samhälle förvärvar en viss identitetsstandard som han tillämpar på sig själv, utan att kunna leva upp till den, blir det oundvikligt att han kommer att känna en viss ambivalens i relation till sitt eget jag"(Goffman:2003;113).

7.2 Identitet bland ungdomar i Sverige

Molina menar att ungdomar i Sverige är, mer än någonstans i världen, påtvingade en identitet, som svensk eller som invandrare. Eller så kan det handla om en smärtsam pendelgång mellan dessa två. Som exempel tar hon upp en kille från Gottsunda, som tidigare sågs som ett fint ställe att bo på, men som nu hade stigmatiserats som en förort pga. att invandrare hade flyttat dit och då stället sedan dess smutskastats, bl. a av media. Ambivalensen mot hans bakgrund börjar spela roll då trots att han själv älskar att bo inom Gottsunda, så skäms han att berätta att

han bor där ifall någon frågar. Gottsunda splittras i två versioner: den ena som är hur han ser den, och den andra som ”de andra” ser den, precis som en persons sanna identitet oftast inte överrensstämmer med den personen tillskrivits av omgivningen p.g.a. hans/hennes bakgrund. Detta kan kopplas till våra informanternas upplevelser kring begreppet identitet. Då Anders anser att omgivningen påverkar vårt skapande av identitet. Det räcker inte med hur du själv uppfattar din identitet, utan mycket beror på hur ”de andra” ser den.

”Jag tänker att man själv inte vet vem man är förrän man får svar ifrån omgivningen, vem är jag, vad är jag, det är nästan alltid omgivningen som speglar vem man är.”(Anders, 23 år)

Senare tar både Molina och Dahlstedt upp tema om olika försök att motstå stigmatiseringen, och kämpa för jämlikhet gällande invandrare inom förorter. Möjligheten att göra sig hörd, tala och ha en röst, rör kärnan i demokratin, och frågan är bara vilka röster som tillåts representera verkligheten. Dahlstedt menar att kravet för att göra sig hörd, respekterad och ”erkänd”, samt motkulturer med politiska förtecken kan spåras inom förortsmiljöer och den yngre generationen. Kreativitet, ambition och revanschlusta blir ett vapen att försvara sig med, vilket ofta kommer i uttryck genom musik, ton och text. Vi tror att aggression och våld i förortsmiljöer beror mycket på den miljön tonåringar med invandrarbakgrund växer upp i. Miljön att ständigt vara förvirrad i sig själv, leder till frustration som vidare leder till aggression.

7.3 Olika roller individen innehar

R.Linton (1936) använder ordet status istället för position, då han menar att det finns två olika typer av status, den tilldelade och den förvärvade statusen. Med det förra menar han att vi föds in i en position, en position som redan är tillskriven oss som vi socialiseras in i. Den förvärvade statusen är den status vi har uppnått med ansträngning, alltså den status vi har kämpat för att nå. I detta fall har individen, alltså våra informanter blivit tilldelade en status som de inte kan utveckla. Eftersom de inte kan socialiseras in i det svenska samhället, kommer de inte heller kunna höja sin status. Varje individ har samtidigt en rad roller i ”innerfickan” som vi tar upp beroende på vilken roll vi ska framhärda, samtidigt som vi har en s.k. huvudroll, som interagerar med de andra rollerna men som ständigt uppvisas. En individs handlingar och attityder formas redan vid födseln. Ju tidigare vi börjar socialiseras in i den position som vi har föds in i, desto lättare har vi att på ett framgångsrikt sätt lyckas anamma den specifika rollen för det åtagandet.

”Med hänsyn till att den stigmatiserade individen i vårt samhälle förvärvar en viss identitetsstandard som han tillämpar på sig själv utan att kunna leva upp till den, blir det oundvikliga att han kommer att känna en viss ambivalens i relation till sitt eget jag. Vissa yttringar av denna ambivalens har redan skildrats på tal om pendlingarna i identifikationen, samt på tal om den bindning individen ådagalägger i förhållande, samt på tal om den bindning individen ådagalägger i förhållande till sina stigmatiserade likar”.(Goffman 2003:113)

Om vår informant går emot sina föräldrars regler och om de skulle få reda på det, kan hon känna en rädsla till att bli stigmatiserad, vilket leder till även där att hon framstår till att ha ett avvikande beteende som kan få henne att distanseras ifrån dem. Vi menar, ska man behöva gå emot sin familj och kultur för att bli accepterad? Även om hon vill assimileras och vara med de svenskfödda och göra som dem, så vill hon inte heller känna en rädsla till att inte bli accepterad av sin familj. Goffman beskriver detta som att hon finner sig i en identitets ambivalens mellan stigma-gruppen och ”normaliteten”. *”Han kan kort sagt varken helt acceptera sin grupp eller bryta sig loss från den”* (Goffman 2003:114)

Vi vill använda begreppet roll som R.Linton talar om på ett annat sätt. För att individen ska bli accepterad av båda parterna så måste hon kämpa för att få den status och acceptans som hon vill ha. Hon måste göra allt för att dölja sitt stigma och samtidigt spela en roll där hemma. En roll som får henne att både assimileras i det svenska samhället och att bli accepterad utav sin familj. Här menar vi att det gäller att anpassa sig till båda parterna. När hon är i skolan kommer hon att spela den ”svenska” rollen, men här finns en risk som hon tar, då genom att ses som en avvikare från de andra stigmatiserade i invandrargruppen. Med detta menar vi att bli stigmatiserad av andra personer med invandrarbakgrund, t ex. släkt eller vänner. Hemma bland familjen måste hon anpassa sig till deras normer och värderingar. Att ta hem en kille till exempel och kalla honom för pojkvän är då inget bra alternativ. På så sätt kommer hon att få leva ett dubbelliv och ha en dubbelidentitet som både samhället och familjen har tvingat henne till, precis som vår informant Jasmina uttryckte det. *”Många gånger blev jag förvirrad då mitt och mina vänners tänkande inte stämde överrens med mina föräldrars tänkande, jag kunde ju inte riktigt förstå hur de menade... Jag menar, alla andra skaffade ju killar och började ha sex vid den åldern. Det kändes som att jag levde ett dubbelliv.”* (Jasmina 24 år)

Detta är ett sätt för våra informanter att kunna utvecklas även om de är uppväxta i en traditionell familj, samtidigt som de reflekterar över det traditionella livssättet och med hjälp av det förnyar sina kunskaper, d v s individen tar det bästa av de båda världarna och på så sätt

skapar sig en personlig identitet. Till exempel, hon är med på fester som hon själv tycker är något positivt, men samtidigt håller sig borta ifrån alkohol och droger som hon personligen anser vara negativt, kanske t o m sex eftersom det kan leda till en hel del komplikationer för henne i framtiden och även förebygga könssjukdomar eller besvikelser från killar. Från den traditionella familjens sida tar hon med sig den gemenskapen, tryggheten och tilliten.

7.4 Gemenskap, trygghet och tillit

Tilliten till andra, menar Anthony Giddens (1996), utvecklas tillsammans med utbildandet av en inre känsla av trovärdighet som senare bildar basen för en stabil identitet.

Vi kan relatera det vi nämnt ovan på Giddens centrala begrepp, modernitetens reflexivitet. Han menar att vi idag även om vi strävar efter att röra oss ”framåt”, så har vi en tendens att blicka tillbaka, vilket därefter påverkar våra beslut och handlingar i framtiden.

”I en fundamental mening är reflexivitet ett karaktäristikum för allt mänskligt handlande. Alla människor håller rutinmässigt ”kontakt” med skälen till vad de gör som en beståndsdel i görandet”(Giddens 1996:42).

Detta kan tillämpas på traditionella kulturer, där trots moderniseringen folk väljer att behålla vissa aspekter och traditioner som finns inom kulturen och som inte förändras. Detta kan även tillämpas inom vardagslivet där vi ”lär oss av våra misstag”, dvs. där våra val och handlingar styrs genom att vi först tittar tillbaka och reflekterar över tidigare erfarenheter.

Giddens delar reflexivitet i traditionellt och modern reflexivitet. Den traditionella reflexiviteten handlar om att lära sig från de äldre hur olika åtaganden och roller ska utföras, ofta på ett sätt där inte mycket ny kunskap skapas från generation till generation. Den moderna formen för reflexivitet bygger istället på att samhället hela tiden förändras och att individen måste tillägna sig ständigt ny kunskap för att kunna följa med i samhällsutvecklingen och leva i det moderna samhället. Många av våra informanter har upplevt att deras föräldrars kultur de växt upp i har påverkat deras uppväxt idag och sett till att den krocken har tillkommit. Samt har den moderna reflexiviteten varit svår för föräldrarna att anpassa sig efter, eftersom de inte ser den moderniseringen som deras egna. D.v.s. att den moderniseringen tillhör den svenska kulturens utveckling och inte deras kulturs utveckling.

7.5 Könsskillnader

Våra kvinnliga informanter upplevde en hel del könsskillnader i jämförelse med våra manliga informanter som inte upplevde något alls. Det har varit stora svårigheter för våra kvinnliga informanter att anpassa sig till den svenska kulturen. De har vid flera tillfällen känt sig underordnade inte bara mannen utan även den svenska kvinnan då de inte har haft lika stora möjligheter som varken mannen eller den svenska kvinnan. Det började med när de var små. Flickan fick inte vara ute lika länge som sin bror eller den svenska flickan, utan skulle hellre vara hemma på kvällarna och gärna hjälpa sin mamma. Vi har Yvonne Hirdmans teori om genus att relatera till vår empiri gällande könsskillnader. Hirdman menar att den lilla flickan i familjen aldrig kommer bli lika värdefull som pojken, eftersom det ”fattas något”. Så vad är detta ”något” i en familj med invandrabakgrund? Är det att flickan har ”fel” kön för att kunna ha samma rättigheter som pojken?

Det så kallade ”genuskontraktet” som Hirdman skriver om i sin bok, kan relateras till det våra intervjutjejer har beskrivit i deras uppväxt. Många av dem såg orättvisorna som normalt när de väl befann sig där, men att idag kan de tydligt se vilka skillnader det kan fanns mellan könen i hemmet. Vi kan tolka deras berättelser som att det var självklart för tjejen att inte kunna vara med på fester där det var alkohol och killar inblandat, men att för killen var det helt normalt.

Detta kontrakt som Hirdman talar om kan vi tolka som att det var för tjejerna redan påskrivet vid födseln i och med att de inte kunde påverka detta kontrakt senare heller.

”Det finns ju inget snack om saken när det kommer till sex eller alkohol. Jag fick sällan gå ut med mina vänner på fest under min tonårstid, för de visste att det var alkohol inblandat. De hade till och med en åsikt om att det skulle vara killar närvarande. (Jasmina, 24 år)

Jasmina fick vid några tillfällen ljuga för sina föräldrar för att kunna gå på fester samt ljuga för sina vänner då hon inte fick gå på fester. Det var för henne en förvirring då hon inte visste på vilket sätt hon skulle anpassa sig till både hennes föräldrars regler samt hennes vanners ”regler” om att det är fullt normalt att gå på fest när man är tonåring. Då hon ljög för sina vänner att hon var upptagen varje gång hon blev bjuden på fest, gjorde hon det av anledningen att inte bli utstött från vännerna.

Det är inte konstigt att tonåringar stöter ut en person som inte lever precis som dem själva när de inte vet bättre. De har inte kunskapen om att alla kulturer inte är lika den svenska kulturen. De har inte kunskapen om att i de flesta länder så lever inte tjejen/kvinnan lika fritt som den svenska tjejen gör.

I Sverige är det normalt för en tonårstjej att vara på fester, dricka alkohol och att vara tillsammans med killar medan i andra länder så som länder i mellanöstern eller Jugoslavien är det moraliskt fel att flickan gör allt det som killar bara gör i dem länderna.

Problemet ligger främst i att föräldrarna till våra informanter t ex. inte heller vet bättre än så, att i Sverige finns en jämställdhet mellan könen som inte finns i deras hemland. Att komma till ett land som Sverige och bli bosatt bland andra individer med utländsk bakgrund underlättar inte heller för dem att lära sig och ta del av det svenska tänkandet. Det tänkande de kommer hit med återupprättas då de bor i ett område där alla andra också delar samma tänkande. Man kan se det så som att flickorna var kluvna mellan ett geminshaft samhälle och ett geselleshaft samhälle där geminshaft var i det segregerade området där de flesta kände varandra och delade liknande tänkande och kultur, medan geselleshaft var utanför området där var och en hade ett eget fritt val och inte behövde tänka på vad alla andra skulle säga ifall man betedde sig på ett visst sätt. Alltså ett mer distanserat förhållande till andra individer och deras åsikter.

8 Sammanfattning

Sammanfattningsvis vill vi säga att de unga invandrarungdomarnas situation och identitetsförvirring inte endast beror på föräldrarnas och deras kultur, mycket beror på samhället och den svenska populationen som inte släpper in dem så lätt i deras liv eftersom de ses som främlingar ifall de inte anpassar sig efter den svenska kulturen. Redan i början då familjen flyttar till Sverige så förflyttas de till segregerade bostadsområden, vilket försvårar integreringen i det svenska samhället för den första generationens invandrare. De har svårare att lära sig språket samt svårare att få jobb och därmed svårare att anpassa sig till den svenska kulturen. Alltså från första steget in i det nya landet, blir de stigmatiserade. ”*Förorter beskrivs ofta av journalister som feodala, patriarkala, gammaldags, omoderna och traditionella platser*” (Molina 2005:187) Vem styr folkets tänkande och attityd, om inte median.

För att ungdomar med utländsk bakgrund ska kunna integrera i det svenska samhället så måste väl deras föräldrar få en chans till det först och främst. Eftersom barn internaliserar föräldrarnas tankesätt, normer och värderingar kommer dessa att leva vidare i generation efter generation, om inte föräldrarnas ”receptvetande” får en chans att förändras och utvecklas. De unga med invandrabakgrund är klivna mellan två olika kulturer och känner sig inte hemma i något av dem, de tar konsekvenserna för samhällets och familjens handlande. Varje dag sker mobbning, kränkning och utstötthet av kulturella skillnader där ens personidentitet tas till skada.

Vi lever i ett mångkulturellt samhälle, att kulturen skall ha en så stor betydelse för människors bemötande av varandra är hemskt. Att en tonåring ska få lida på grund av sin kultur är ännu värre. Kommer de att få känna sig som ”alla andra” även om de har invandrabakgrund; kommer de vara respekterade och accepterade i samhället trots sin traditionella kultur; eller kommer deras föräldrar att få bättre chanser till integrering?

Vi måste lära ut mer kunskap om andra kulturer och tankesätt för svenska barn, samt ge mer kunskap om den svenska kulturen och tankesättet för våra nykomna invandrare, för att underlätta identitetsskapandet för de unga med invandrabakgrund. Detta gör vi genom att fördela och blanda olika områden med både svenskar och invandrare. På detta sätt kan båda parterna ta del av varandras kulturer och tankesätt, vilket kan leda till mer förståelse och acceptans bland människor.

9 Egna reflektioner

I början av arbetets start, var vi i gruppen lite oense vilket forskningsämne vi skulle skriva om. Efter flera diskussioner och tankar fram och tillbaka, kom vi fram till ett ämne som passade oss bra och verkade intressant. Vi valde *identitetsförvirring bland ungdomar med utländsk bakgrund*. Vi ville fördjupa oss i hur dessa personer med invandrabakgrund såg sin egen livssituation, vad de har för erfarenheter av att ha en utländsk bakgrund samt deras egen syn på tillhörighet och utanförskap i det svenska samhället.

Med tanke på att vi valde att endast intervjua sex personer med invandrabakgrund, kunde vi bara utgå ifrån det material vi fick fram så tyckte vi ändå att deras redogörelser räckte bra och att det var värdefullt för vår uppsats. Deras information skulle ge oss bredare kunskap om forskningsämnet från informantens egen synvinkel, det är vad vår uppsats har byggts på.

Vi anser att vissa fall kan invandrarkvinnan inte är endast vara underordnad mannen i hemmet och ute i samhället, utan hon är även underordnad den svenska kvinnan på grund av hennes bakgrund och levnadssätt. Detta skapar en form av underordning för invandrarkvinnan vilket leder till vid skapandet av en identitet så antar hon en underordnande roll. Hon känner orättvisor från alla håll, både när hon jämförs med mannen samt när hon jämförs med den svenska kvinnan. Kvinnan begränsas till sin hemkultur på ett annorlunda sätt. Även om hon skulle vilja anpassa sig till den svenska kulturen så har hon alltid någon som drar tillbaka henne, t ex. hennes föräldrar. Vi har själva invandrabakgrund och kunde känna en större förståelse för våra informanter och deras berättelser. Vi har varit i liknande situationer under vår uppväxt, då vi har känt oss kluvna mellan två olika kulturer och haft svårigheter i att skapa oss en fast identitet.

Kulturmöten, såväl ”krockar” som bättre fungerande möten, är en del av vår vardag. Vi tycker att det är viktigt att invandrarungdomar och svenska ungdomar möts för att förstå varandras tankar och känslor. Hur ska samhället annars kunna förvänta sig att medborgarna t.ex. i arbetslivet på konstruktivt och smidigt sätt hanterar situationer där i vissa avseenden olika uppfattningar, traditioner och världsbilder gör sig gällande och konfronteras? Hur ska människor annars kunna integrera två eller till och med fler världar? Hur ska man annars överhuvudtaget få insikt i och förstå människors olika livsvillkor? Möten, tror vi, motverkar osäkerhet och rädsla. Vi tror även att möten motverkar förutfattade meningar och fördomar, för ingen saknar fördomar. Om man i unga år får möjlighet att få kunskap om och sätta sig in i hur människor med olika bakgrund och upplevelser tänker och känner, lär man för livet. Att äga förmågan att kunna byta perspektiv, att inte hela tiden ledas av egna behov, är en

värdefull mänsklig egendom. Som vuxen har man förhoppningsvis mer förståelse, tar bättre beslut och gör bättre val i situationer där liknande erfarenheter efterfrågas. Vi vet att fördomar skapar avstånd. Det är först när man konfronteras med verkligheten som man blir prövad på kunskap, förståelse och acceptans. Insikten handlar dessutom om det faktum att andra människor, i andra kulturer, lever på sätt som inte bara är olikt, utan lika bra eller lika rätt. Samtidigt är det förhållandevis enkelt att ”på avstånd” med kanske inte nära, inta en tillåtande och förstående attityd.

För att förebygga kulturkrock så mycket så möjligt tycker vi att man ska i tidig ålder ge kunskap om olika kulturer och traditioner. Inte bara fokusera sig på de svenska traditionerna och den svenska kulturen eftersom vi idag lever i ett mångkulturellt samhälle. Dessa ungdomar med invandrarbakgrund strävar efter att skapa sig själv en god livssituation i Sverige. De vill kunna leva i landet, som inrikes svenskar, med samma rättigheter och möjligheter, utan att förneka sitt ursprung och utan att känna ojämlikheter mellan könen.

10 Litteraturförteckning

Aspers, P. (2007) *Etnografiska metoder*, Liber.

Aspers, P. (1985) *Om undan inför samhället*, Argos. Lund

Asplund, J. (1991) *Essä om Gemeinschaft och Gesellschaft*, Bokförlaget Korpen.

Barker C. (1999), *Television, Globalization and Cultural Identities*,
Buckingham, Open University Press.

Bauman, Z (1991) *Modernity and Ambivalence*. Polity Press.

Börestam, U & Huss, L (2001). *Språkliga möten*. Tvåspråkighet och kontralingvistik.
Studentlitteratur: Lund

Eriksson, L (2002) ”*Jag kommer aldrig att tillhöra det här samhället..*”. Om invandrare-
integration - folkhögskola. Tryck: Parajett AB 2002

Gemzöe, L. (2002). *Feminism*. Stockholm: Bilda Förlag

Giddens, A. (1996) *Modernitetens följder*, Studentlitteratur AB.

Goffman, E. (2003) *Stigma – Den avvikandes roll och identitet*, Norstedts Akademiska
Förlag.

Herlitz, G (1999). *Kulturgrammatik*. Uppsala Publishing House AB

Hirdman, Y. (2006). *Genus- om det stabila föränderliga former*. Malmö: Liber AB.

Kvale, S. (1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Studentlitteratur AB.

Link, Bruce & Phelan Jo (2001) ”*Conceptualizing Stigma*” i Annual Reviews of Sociology

May, T. (1997) *Samhällsvetenskaplig forskning*, Studentlitteratur AB.

Pettersson Bo & Robertson Alexa (2003) *Identitetsstudier i praktiken*, Liber AB
Malmö

Sernhede, Ove (2002) *AlieNation is my nation. Hiphop och unga mäns utanförskap i Det Nya Sverige*. Ordfront. Stockholm.

Trost, J. (1993) *Kvalitativa intervjuer*. Studentlitteratur AB.

Ålund, A (1997). *Multikultiungdom, Kön, etnicitet, identitet*. Lund, Studentlitteratur.

Internetlänkar

<http://www.pol.gu.se/file/Person/Dahlstrom/NastanValkomna.pdf>, den 18 maj 2009

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Immigrant>, den 18 maj 2009